



Er ref/dnr: Ju2026/00135

Vårt dnr: 2026/0010

Justitiedepartementet

Göteborg 26 mars 2026

Yttrande över betänkandet Åtgärder för en mer hållbar konsumtion (SOU 2025:124).

Naturskyddsföreningen **välkomnar** utredningen och lagförslagen som följer av direktivet om mer konsumentmakt och direktivet om gemensamma regler för att främja reparation av varor. Övergripande anser Naturskyddsföreningen att förslagen i utredningen i många delar uppfyller direktiven på ett väl fungerade sätt i svensk lagstiftning, och uppfyller intentionen med den europeiska lagstiftningen, men har följande synpunkter.

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen anser det av stor vikt att "**officiellt erkända**" avseende nationella eller regional EN ISO 14024 Typ I miljömärkningar harmoniseras mellan medlemsstaterna.
- Naturskyddsföreningen önskar lyfta att man gärna sett att svarta listan även fortsättningsvis **inkluderade näringsidkare**.
- Naturskyddsföreningen ser **risk för att otydlighet** kring miljöpåståenden **kvarstår** i svensk rätt och i svensk praxis.
- Naturskyddsföreningen anser att ett **ekonomiskt styrmedel** ska presenteras för artikel 13, **punkt 11.3** i utredningen.
- Naturskyddsföreningen anser att **extra medel för tillsyn** av efterlevnaden måste tillföras ansvariga myndigheter.

Generella synpunkter

"Officiellt erkända"

Naturskyddsföreningen anser det av stor vikt att "officiellt erkända" avseende nationella eller regional EN ISO 14024 Typ I miljömärkningar harmoniseras mellan medlemsstaterna, i en gemensam databas, lista eller likartad lösning så att "officiellt erkänd" i en stat, per automatik innebär "officiellt erkänd" i andra medlemsstater.

Enbart konsumenter och inte näringsidkare

Naturskyddsföreningen önskar lyfta att vi gärna ser att svarta listan fortsatt inkluderar även näringsidkare. Eftersom det i stor utsträckning är tydligt vilka delar som appliceras på enbart konsumenter, anser vi exkluderandet av näringsidkare vara ett steg i fel riktning.

Risk för fortsatta oklarheter i Sverige hämmar intentionen

Naturskyddsföreningen ser tydlig risk för att otydlighet kring miljöpåståenden kvarstår i svensk rätt men framför allt i svensk praxis. Detta har även påtalats av Konsumentverket på deras webbsida¹ under rubriken "Miljöpåståenden – regler för företag" (2026). Utredningen omnämnt rättsfall, PMT 1782-21, efterlämnade otydligheter. PMÖD angav att det kan vara motiverat att hänvisa till en certifiering utan ytterligare preciseringar, utan att lista vilka dessa certifieringar och märkningar skulle anses vara. Detta behöver ges tydliga direktiv om i lagen och kopplas till i lagförslaget nämnda ISO 14024 Typ I märkningar. Utöver detta behövs proaktiva åtgärder avseende dessa otydligheter i Sverige, för att inte hämma de svenska företagens möjlighet att kommunicera sitt miljöarbete. Sådana åtgärder skulle kunna innebära:

- Tydliga direktiv och resurser till Konsumentverket avseende tillsyn enligt föreslagen lag. Ledning för kvarstående otydligheter återfinns i utredningstexten.
- Resurser och direktiv till Konsumentverket för proaktiv kommunikation till svenska näringsidkare och konsumenter.

Utän sådana förebyggande åtgärder riskerar såväl svenska näringsidkare som konsumenternas makt i den gröna omställningen att kraftigt försvagas.

Artikel 13 ger utrymme för att införa ekonomiska styrmedel

Artikel 13, i direktivet för åtgärder för att främja reparationer, innebär att medlemsländerna ska införliva ytterligare en valfri åtgärd för att främja reparation, som till exempel stöd till lokalt ledda reparationsinitiativ, reparationskuponger, reparationsfonder, stöd till eller inrättande av lokala eller regionala reparationsplattformar, anordnande eller finansiering av utbildningsprogram för att förvärva särskilda färdigheter i reparation samt skatteåtgärder såsom momssänkningar.

Direktivet ger således utrymme för ekonomiska incitament som har potentialen att bedriva storskalig förändring. Medlemsländer med ambitioner

¹ Konsumentverket, 2026, *Miljöpåståenden - regler för företag*, <https://www.konsumentverket.se/marknadsratt-foretag/miljopastaenden-regler-for-foretag/#3pt5npejagWjp1Adz12fAZ> (17/03/2026)

för resurssnål konsumtion, såsom Frankrike har redan gått i förväg och infört reparationsindex och ett system med reparationskrediter, vilket innebär ett direkt avdrag från fakturan för reparation (reparationskrediterna subventionerades med cirka 750 miljoner kronor år 2025²). Trenden i Frankrike visar att andelen av konsumtionen som utgörs av reparationer ökar stadigt, samtidigt som försäljningen av långlivade produkter av högre kvalitet tilltar.

Ekonomiska styrmedel är avgörande för att förändra beteenden och göra cirkulära affärsmodeller konkurrenskraftiga i en linjär ekonomi. Sänkt eller avskaffad moms på reparationer, utvidgade skatteavdrag och riktade stöd till reparationsverksamheter kan bidra till att göra reparation mer konkurrenskraftig. Exempel på styrmedel, som kan vara aktuella för svensk del för artikel 13 är subventionerade reparationscheckar, vilket också har lagts fram i "Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi, SOU 2024:67" och i rapporten "Moving away from the throwaway society - Five policy instruments for extending the life of consumer durables"³.

Naturskyddsföreningen noterar också att utredningen bedömer att implementeringen kommer att innebära kostnadsbesparingar för konsumenterna, eftersom varor i större utsträckning kan repareras. Naturskyddsföreningen delar inte denna bedömning och vill understryka att nyköp, i en övervägande del av marknaden alltså är billigare för konsumenten än reparation. För att åstadkomma verklig förändring anser Naturskyddsföreningen att det behövs ett flertal styrmedel som går hand i hand, däribland fullt genomslag för lagstiftning inom ESPR, sänkt moms på reparationer, stärkta producentansvar för flertal konsumentprodukter med kraftfulla ekomodulerade avgifter.

Medel för effektiv tillsyn

Ansvariga myndigheter måste tilldelas erforderliga medel för att kunna sprida information om reparationsrätten och för att kunna bedriva en effektiv tillsyn på området. Producentansvaren dras idag med en hög andel "friåkare" som inte uppfyller sina skyldigheter enligt svensk lag. Om inte en fungerande tillsyn är på plats så riskerar även utredningens lagförslag att inte följas av tillverkare och importörer, vilket bidrar till snedvriden konkurrens, ökar miljöbelastningen och belastar skattekollektivet för avfallshantering av produkter som inte repareras.

² Service des données et études statistiques (SDES). (2026, 7 januari). Entretien, réparation et location dans la consommation de biens domestiques des ménages: Indicateurs clés pour le suivi de l'économie circulaire.

³ Dalhammar, C., Hartman, C., Larsson, J., Jarelin, J., Milios, L., & Mont, O. (2022). Moving away from the throwaway society. Five policy instruments for extending the life of consumer durables. Mistra Sustainable Consumption, Report 1:12E. Gothenburg: Chalmers University of Technology

Detta remissvar har utarbetats av Karin Kruse, sakkunnig hållbar konsumtion och Sofie E Munteanu, chef Bra Miljöval. Båda på avdelningen för Hållbar konsumtion på Naturskyddsföreningen.

Vi står gärna till buds för ytterligare dialog och frågeställningar.

För Naturskyddsföreningen

Göteborg dag som ovan

Karin Lexén
Generalsekreterare
Naturskyddsföreningen

Sofie E Munteanu
Avdelningschef
Hållbar konsumtion

Naturskyddsföreningen är en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening för naturskydd, naturvård och miljövård. Vi är Sveriges största och mest inflytelserika miljöorganisation som startades 1909 med mer än 200 000 medlemmar. Naturskyddsföreningens miljömärkning, **Bra Miljöval**, startades redan 1990 och har sedan dess stöttat företag, offentliga aktörer och privatpersoner att göra kloka val som bidrar till ett hållbart samhälle. **Hållbar konsumtion** är ett av föreningens fokusområden, där vi sedan 1980-talet arbetat med konsumenternas makt och kraft i omställningen.
